

Innspill til scenekunststrategi

Norsk Komponistforening

Norsk Komponistforening er opptatt av den nye musikkens plass i scenekunsten. Mange av våre medlemmer jobber inn mot feltet både hva gjelder institusjoner og det frie feltet med å komponere ny musikk til ulike typer produksjoner. I tillegg er flere av Komponistforeningens medlemmer selv aktive med å utvikle nye sceniske konsepter der musikk og scenekunst smelter sammen i en helhet. Foreningen har i flere tiår etterlyst en sterkere satsing på musikkdramatikk, og mener tiden nå er inne til å etterleve intensjonene fra Stortingets forutsetning bak vedtaket for snart 20 år siden om å bygge et nytt operahus, nemlig at det da skulle satses markant på ny musikkdramatikk.

Kulturdepartementet har bedt om synspunkt på hva som kan stimulere til produksjon og formidling av scenekunst. Komponistforeningen er opptatt av at det skapes ny og relevant scenekunst som flere kan oppleve. Skal scenekunsten virke som et relevant kreativ og kritisk korrektiv, må den tilgjengeliggjøres i større utstrekning enn i dag. Vi mener at utviklingen av nye arenaer der scenekunst kan vises er en nøkkel i dette spørsmålet. Teaterfestivaler som dem i Fjaler og Stamsund er gode eksempler på nyskapende formidling av scenekunst, hvor scenekunst som tar opp viktige samfunnsspørsmål gjøres tilgjengelig utenfor de største byene.

Vi foreslår en tilrettelegging for:

- En langsiktig oppbygging av spillesteder utenfor de største byene.
- Økt bruk av kulturhusene på sommerstid når aktiviteten er lavere.
- Visninger i regionene av produksjoner utviklet i de største byene.

Musikkdramatikk

Komponistforeningen mener at en sterkere satsing på musikkdramatikk og andre musikksceniske uttrykk vil utvikle scenekunsten og utvide forståelsen av denne.

Utveksling av idéer, kompetanse, institusjonelle og kulturpolitiske ambisjoner har vist seg å stimulere til nye produksjoner og interesse for musikkdramatiske prosjekter. Da Komponistforeningen i 1998 tok initiativet til Operatoriet, en arena for utvikling av ny opera og musikkdramatikk i samarbeid med Den Norske Opera (DNO) og Opera Vest i Bergen, førte det til en rekke nye musikksceniske produksjoner både innenfor institusjonene og i det frie feltet: Rundt 50 operainitiativ ble utviklet og cirka halvparten ble fremført

Da Stortinget vedtok å bygge nytt operahus for snart 20 år siden, var det en forutsetning at det samtidig skulle satses på ny norsk musikkdramatikk. Ironisk nok skjedde det motsatte: *Operatoriet* ble lagt ned da det nye operahuset i Bjørvika åpnet i 2008. Daværende direktør Tom Remlov i Den Norske Opera & Ballett (DNO&B) uttalte at de i stedet skulle satse på en

mer produksjonsrettet virksomhet kalt *OperaLaboratoriet*. Siden ble det stille. Etter initiativ fra Komponistforeningen ble det et par år senere inngått et nytt samarbeid med DNO&B kalt *Verker Underveis*. Anders Jahres Humanitære stiftelse ga et generøst bidrag som muliggjorde satsingen, men ambisjonene uteble, og ordningen ble lagt ned i 2014. I denne ordningen ble det gjennomført workshop med rundt 15 operautkast, kun ett verk ble fremført.

I mellomtiden ble midlene som tidligere hadde gått til *Operatoriet* overført til nydannelsen av Bergen Nasjonale Opera som skulle administrere en nettverksordning kalt *AdOpera*. Dette nettverket skulle fylle noe av den samme rollen som *Operatoriet* tidligere hadde, ved å få til utviklingsprosjekter mellom de regionale og distriktsbaserte operainstitusjonene, men har i liten grad lyktes.

En av konklusjonene omkring dette er at mye av utviklingen av ny musikkdramatikk vil finne sted i det frie feltet. Allerede i 2002 konkluderte Nasjonal plan for produksjon og formidling av dans og musikkteater i punkt 6.2.1: *«Det foregår i dag en stor produksjon av opera og dans utenfor institusjonene. Mesteparten av produksjonen av dans skjer utenfor institusjonene. Uansett hvor godt utbygd institusjonsstruktur man har, vil denne utenominstitusjonelle produksjonen alltid være av stor kunstnerisk og kulturpolitisk betydning, både på opera- og danseområdet. Selv om støtteordningen for fri scenekunst retter sterk oppmerksomhet mot musikkteater og dans, er det grunn til, i erkjennelse av at den institusjonelle infrastrukturen er svakere på disse områdene, å vurdere finansieringen av den utenominstitusjonelle produksjonen av opera/dans på ny».*

Komponistforeningene etterlyser en ny giv for norsk musikkdramatikk/nye norske operaer; en satsning på musikkdramatikken i det frie feltet.

Forslag til virkemidler/gjennomføring:

- Stille krav om norskandel til institusjonene med statlig finansiering, i dette tilfellet de nasjonale operahusene, samt krav om at de legger til rette for utvikling og visning av ny, norsk musikkdramatikk.
- En ny verkstedsordning for utvikling av ny, norsk musikkdramatikk, jfr. det tidligere nevnte *Operatoriet*.
- En ny støtteordning for å stimulere til skapende musikkdramatikk i regi av Norsk Kulturråd. Midler til å skrive tekst/musikk, produksjon og formidling.
- En styrking av ordningen BESTILLINGSVERK OG PRODUKSJONSSTØTTE innen Norsk Kulturråd. Øremerkede midler til ny musikkdramatikk.
- En stimulering av nye aktører/arenaer til å ta initiativ til ny musikkdramatikk, gjerne i samarbeid med frittstående kompanier. Eksempelvis fremføring/samarbeid med norske kulturhus med påfølgende kulturhusturné.

- Opprettelse av en egen (prøve)ordning der kulturhusene kan søke om finansiering av egeninitierte prosjekter. Eksempelvis: Midler til å kuratere og evt. bestille en utstilling eller installasjon av billedkunstnere. Midler til å finansiere et helt nytt teaterstykke, musikal eller opera i samarbeid med en fri-gruppe eller enkeltstående dramatiker, skuespiller, komponist, o.l. Midler til å produsere en ny danseforestilling spesielt tilpasset kulturhus-scenene.

Oslo 22. mars 2019

Ida Habbestad, daglig leder
(for Norsk Komponistforening)